

ETIČKI ASPEKTI RECENZIRANJA I PUBLIKOVANJA NAUČNOG RADA

OLGICA NEDIĆ

INSTITUT ZA PRIMENU NUKLEARNE ENERGIJE (INEP)

ZAŠTO SE POSTAVLJA PITANJE ETIČNOSTI?

**UČESNICI U PROCESU PUBLIKOVANJA NAUČNOG RADA SU
SKLONI POSTUPCIMA KOJI IM MOGU IĆI U PRILOG, A NA
ŠTETU NAUKE U CELINI I DRUGIH UČESNIKA!**

KOJI SU INTERESI UČESNIKA U PROCESU PUBLIKOVANJA NAUČNOG RADA?

**INTERESI AUTORA, RECENZENTA, UREDNIKA I
IZDAVAČA NISU ISTI - SAMO SE DELIMIČNO
PREKLAPAJU**

INTERES AUTORA

- **DA OBJAVI REZULTATE ZA KOJE VERUJE DA SU VREDNI**
- **DA STEKNE REPUTACIJU NAUČNOG RADNIKA**
- **DA OBEZBEDI KARIJERU I POSAO**
- **DA OBEZBEDI IZVORE FINANSIRANJA**
- **DA OBEZBEDI NAPREDOVANJE**

ALI, AUTOR MOŽE URADITI I SLEDEĆE (0,3-4,9 %)

- **PREUZETI VEĆ PUBLIKOVANE REZULTATE I PODNETI IH KAO NOVE**
- **IZMISLITI REZULTATE**
- **PLATITI DRUGOM DA RADI ISTRAŽIVANJE**
- **PRIKRITI DEO REZULTATA**
- **KORISTITI VEŠTAČKU INTELIGENCIJU**
- **SUGERISATI PRIJATELJA ILI SEBE KAO RECENZENTA**
- **MANIPULISATI METRIKOM POSLE PUBLIKOVANJA**

FRANSIS ARNOLD – NOBELOVA NAGRADA ZA HEMIJU 2018 (SCIENCE 2019)

HVANG VO SUK – EMBRIONSKE STEM ĆELIJE (SCIENCE 2004, 2005)

HARUKO OBOKATA – STEM ĆELIJE (NATURE 2004)

HUANG – POSLEDICE KOVID-19 (LANCET 2021)

8/10 NAJCITIRANIJIH JE IZ OBLASTI MEDICINE, PA BIOHEMIJE

10.000 POVUČENIH RADOVA U 2023.

PREDLOG: OSNIVANJE ČASOPISA ZA PROVERU REZULTATA

INTERES RECENZENTA

- **DA PROCENI DA LI JE ISTRAŽIVANJE KOREKTNO IZVEDENO I REZULTATI KOREKTNO OBRAĐENI**
- **DA PROCENI DA LI RAD DOPRINOSI NOVIM SAZNANJIMA**
- **DA DOPRINESE FORMIRANJU NAUČNE ISTINE**

ALI, RECENZENT MOŽE URADITI I SLEDEĆE

- **NA BRZINU ZAKLJUČITI DA GA TEMA RADA NE MOTIVIŠE - ODBIĆE GA UZ TRIVIJALNI KOMENTAR**

- **SPOZNATI DA SE AUTORI BAVE TEMOM KOJOM SE I ON BAVI - ODBIĆE GA DA SPREČI ILI USPORI KONKURENCIJU**
- **SPOZNATI DA SU TUMAČENJA AUTORA SUPROTNA NJEGOVIM - ODBIĆE GA JER NIJE SPREMAN NA NOVE UVIDE**

ALI, RECENZENT MOŽE URADITI I SLEDEĆE

- **SPOZNATI DA JE RAD DOBAR, ALI KONKURENTAN - OTEZAĆE SA SLANJEM RECENZIJE DA BI PRVO OBJAVIO SVOJE REZULTATE**
- **POSLATI (nezaslužno) HVALOSPEVNU RECENZIJU UKOLIKO JE ZASENEN IMENOM AUTORA ILI INSTITUCIJOM**
- **POSLATI (nezaslužno) HVALOSPEVNU RECENZIJU UKOLIKO JE U STRAHU OD AUTORA ILI KALKULIŠE MOŽE LI NEŠTO TIME DOBITI (kod otvorenog tipa recenziranja)**

ALI, RECENZENT MOŽE URADITI I SLEDEĆE

- **POSLATI (nezaslužno) LOŠU RECENZIJU UKOLIKO IMA PREDRASUDE PREMA ZEMLJI POREKLA AUTORA ILI POLU**
- **TRAŽITI NEOPRAVDANO UBACIVANJE SOPSTVENOG RADA U LISTU REFERENCI**
- **PRIHVATITI DA RECENZIRA RAD IAKO NE POZNAJE DOVOLJNO OBLAST (rekord 800 godišnje)**

OTVORENOST U RECENZIRANJU

- **JEDNOSTRUKO SLEPO: 84 %**
- **DVOSTRUKO SLEPO: 44 % U HSS**
- **OTVORENE RECENZIJE: 22 % U MS (NAJOBJEKTIVNIJE)**
- **> 90 % RECENZENATA JE PROTIV OBJAVLJIVANJA IMENA**

RECENZIJE POSLE PUBLIKOVANJA – MANIPULACIJA ZBOG METRIKE

INTERES UREDNIKA

- **DA PUBLIKUJE REZULTATE VRHUNSKOG KVALITETA**
- **DA OBJAVLJENI RADOVI BUDU ŠTO VIŠE CITIRANI (IF)**
- **DA OBEZBEDI POZICIJU ČASOPISA**
- **DA OBEZBEDI LIČNU REPUTACIJU**
- **DA NE PROPUSTI LOŠ RAD ILI PLAGIJAT**
- **DA MU SE NE DESI POVLAČENJE RADA**

ALI, UREDNIK MOŽE URADITI I SLEDEĆE

- **DA PUBLIKUJE RADOVE SAMO RENOMIRANIH AUTORA ILI INSTITUCIJA**
- **DA BRZO SORTIRA RADOVE BEZ UDUBLJIVANJA**
- **DA NE UZME U OBZIR SUGESTIJU RECENZENTA (ako su dve recenzije u raskoraku, skloniji je odbijanju rada)**
- **DA IZBEGNE KOMUNIKACIJU SA AUTOROM**

DILEME

- **KAKO SPREČITI CITIRANJE POVUČENIH RADOVA (COVID-19)?**
- **KOMUNICIRA LI AUTOR UOPŠTE SA NADLEŽNIM UREDNIKOM KAD SE OBRAĆA ČASOPISU ILI SA ADMINISTRACIJOM?**
- **KAKO USAGLASITI STAVOVE RECENZENATA I UREDNIKA KAD SE RAZILAZE (PRITISCI)?**
- **KAKO STANDARDIZOVATI EVALUACIJU: > 30.000 ČASOPISA, 10.000.000 ISTRAŽIVAČA, 5.000.000 PUBLIKOVANIH RADOVA?**

INTERES IZDAVAČA

- DA IZDAJE ČASOPISE KOJI IMAJU VELIKI IF
- DA PRODAJE PRISTUP RADOVIMA I ZARAĐUJE

- DA NAPLAĆUJE PUBLIKOVANJE I ZARAĐUJE

- DA STEKNE REPUTACIJU

- DA „PRIGRABI“ ŠTO VIŠE ČASOPISA
POD SVOJU FIRMU (+ mega časopisi)

Research Synthesis Methods
Volume 7, Issue 4, Version of Record online: 9 DEC 2016
Purchase Instant Access

Rent * \$6 USD 48 hours ☒ Read ☐ Print ☐ Save	Cloud * \$15 USD ☒ Read ☐ Print ☐ Save	PDF \$38 USD ☒ Read ☒ Print ☒ Save
---	--	--

*Only available in ReadCube web reader, desktop app and mobile apps

[What's this?](#) [Sign in](#)

Wiley Online Library

Options for accessing this content:

- If you are a society or association member and require assistance with obtaining online access instructions please contact our Journal Customer Services team.
<http://wiley.force.com/Interface/ContactJournalCustomerService>
- If your institution does not currently subscribe to this content, please recommend the title to your librarian.
- Login via other institutional login options
<http://onlinelibrary.wiley.com/login-options>.

Institutional customers

Login via [OpenAthens](#)

or

Search for your institution's name below to login via Shibboleth.

Institution Name

Log in

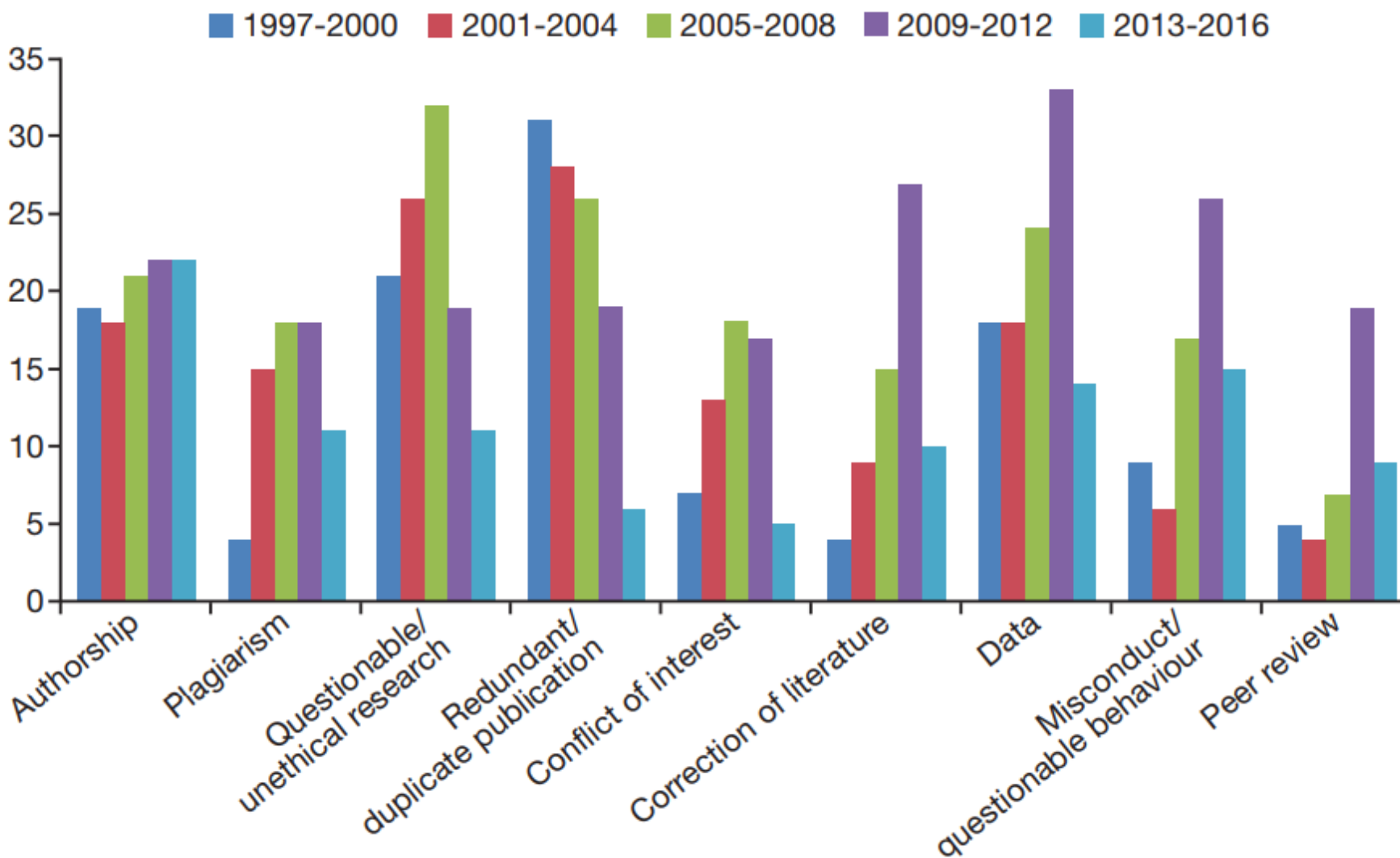
ALI, IZDAVAČ MOŽE URADITI I SLEDEĆE

- **NAPLATITI AUTORU NESRAZMERNO VELIKU CENU IZDAVANJA RADA**
- **BITI SPREMAN DA OBJAVI LOŠ RAD, AKO JE PLAĆEN**
- **ODBACITI KVALITETAN RAD SAMO ZATO ŠTO AUTOR NE MOŽE PLATITI ZA PUBLIKOVANJE**
- **TRAŽITI IZUZETNO VELIKU CENU ZA PRISTUP RADU ILI ZA OBJAVU PISMA KOJIM SE OSPORAVA/POVLAČI RAD**

KOMITET ZA ETIKU U PUBLIKOVANJU - COPE **(Committee on Publication Ethics)**

- **ANALIZIRA SLUČAJEVE NEETIČKOG PONAŠANJA I DAJE UPUTSTVA ZA POSTUPANJE KADA SE DOGODE (20-30 GODIŠNJE)**
- **DAJE SMERNICE KOD POVLAČENJA RADA**

UČESTALOST POJAVE ODREĐENIH NEETIČKIH PONAŠANJA

ANKETIRANJE HSS UREDNIKA (650, 2019)

- **58 % UTVRDILO PLAGIJAT**
- **44 % UTVRDILO NETAČNOST**
- **31 % UTVRDILO IZMIŠLJOTINE**
- **55 % UTVRDILO PREDRASUDE RECENZENATA**

PREPORUKE ZA RECENZENTA

- POŠTUJTE POVERENJE UREDNIKA I ZADRŽITE ANONIMNOST
- NE KONTAKTIRAJTE AUTORA DIREKTNO
- NE OTKRIVAJTE IDENTITET AUTORA
- NE KORISTITE PODATKE IZ RADA KOJI RECENZIRATE (kažnjivo!)
- PROFESIONALNO RECENZIRAJTE RAD KONKURENCIJE

XXI VEK – PROFIT + BRZINA

- **PUBLIKUJ-ILI-NESTANI + SUMNJIVE METRIKE**
- **PLAĆANJE ISTRAŽIVANJA I PISANJA (agencije) – „bazar disertacija“, „duhovi pisci“**
- **PLAĆANJE RENOMIRANIH SARADNIKA**
- **BOLONJSKE REFORME – devalvacija i „ekspres-diplome“**
- **HORIZONT 2020 – ultimatum otvorenog pristupa**
- **PLAGIJATI I DUPLIKATI (internet preuzimanje, iste greške, prevod na druge jezike, izmena naslova) + veštačka inteligencija**

XXI VEK – PROFIT + BRZINA

- **PREDATORSKI ČASOPISI (THINKCHECKSUBMIT.ORG) + NEPOSTOJEĆE KONFERENCIJE**
- **VAUČERI – KRIPTO VALUTA**
- **OPSESIJA UNIVERZITETA – INDEKSI I RANGIRANJE**
- **SPECIFIČNA EKONOMIJA – ULAGANJE AUTORA, RECENZENATA I UREDNIKA, A ZARADA IZDAVAČA**
- **IAKO SE POVEĆAVA BROJ ČASOPISA (KONKURENCIJA), APC RASTE!**